
Styrkede gymnasiale uddannelser

Reform af de gymnasiale uddannelser 2016/17 - i perspektiv af 2005-reformen

Jørgen Balling Rasmussen
Undervisningskonsulent
Kontor for gymnasiale uddannelser

Hovedpunkter i politisk aftale 2016:

Styrkede gymnasiale uddannelser

Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti:

1. Målrettet indgang – nye krav til adgangsforudsætninger
  2. Styrket almendannelse
  3. Bedre og kortere grundforløb
  4. Ligeværdige uddannelser med målrettede profiler
  5. Fokuserede studieretninger
  6. Styrket faglighed
  7. Forenkling og fornyelse af prøver og forebyggelse af snyd
  8. Moderne hf med en klar profil
  9. Styrket digitalisering i undervisningen
  10. Retningsgivende mål og styrket kvalitetsudvikling
  11. Implementering
-

Emner

- Udfordringer og mål
- Uddannelsernes struktur
- Adgang og optagelse
- Grundforløb og studieretninger
- Faglighed og dannelse - faglighedsbegrebet - styrket faglighed – fagsamarbejde – tværgående kompetencer
- Undervisningsbegrebet: Uddannelsestid + elevtid / uddannelsestid + fordybelsestid
- Styring og kvalitet: Timetal – læreplaner - nye prøver – retningsgivende mål
- GSK

Udfordringer 2016

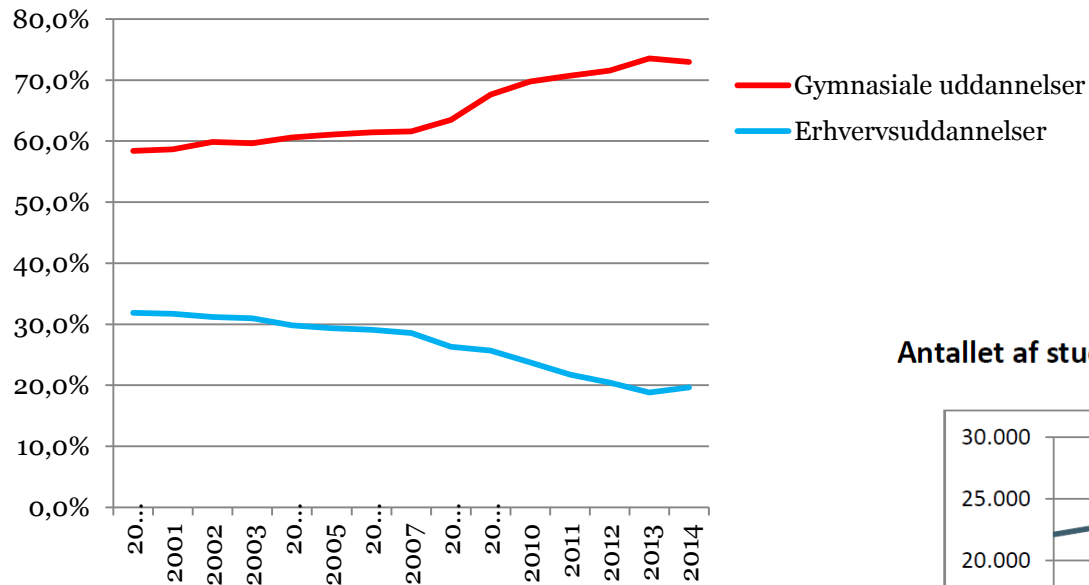
Regeringen peger på fem udfordringer:

1. Et stigende antal unge vælger gymnasiet trods svag faglig baggrund og manglende motivation for videreuddannelse – og færre vælger en erhvervsuddannelse.
2. Særligt store udfordringer på hf - dårligere eksamensresultater, større frafald og lavere videreuddannelsesfrekvens
3. Usikkerhed om udviklingen i studenternes faglighed - holder niveauet?
4. Lang overgangstid til videregående uddannelser – mange må supplere
5. Mål og rammer for kvalitetsudvikling er upræcise.

Fordeling af elever på ungdomsuddannelser

Tilmeldinger til ungdomsuddannelser fra elever i 9. og 10. klasse, 2001-2014

Tilgang 2015:

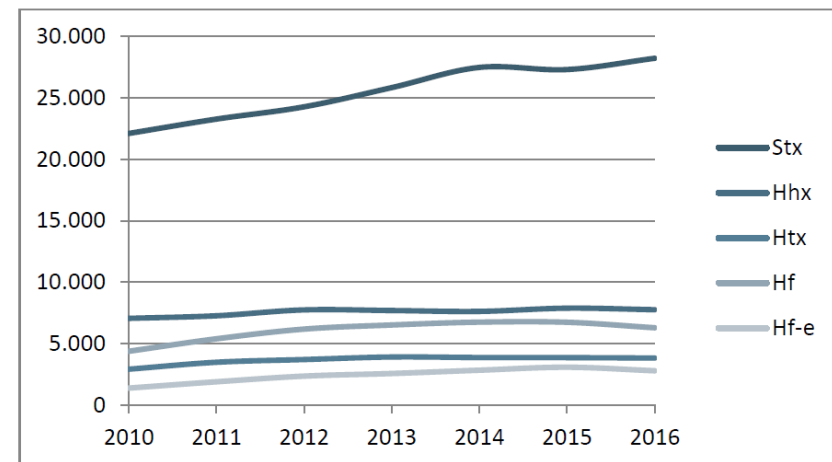
STX: 48 %

HF: 5 %

HHX: 14 %

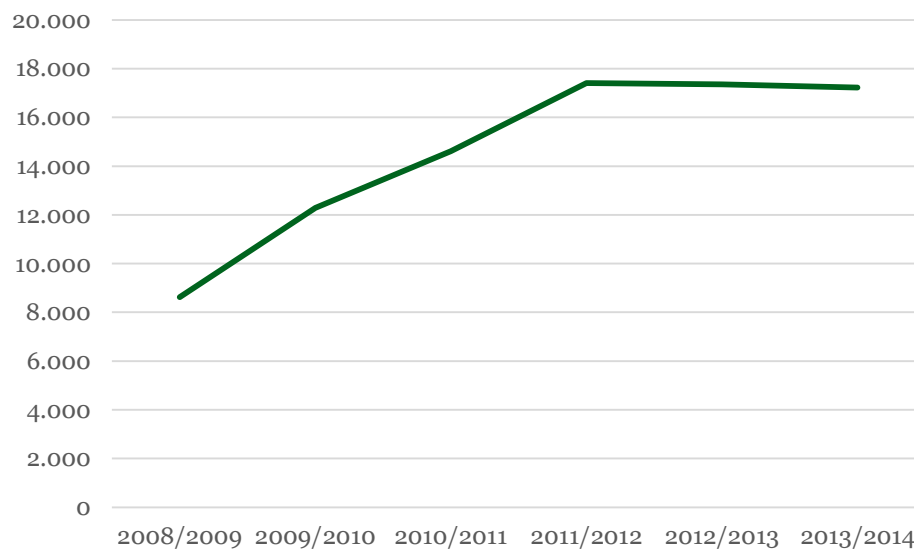
HTX: 7 %

Antallet af studenter fordelt på gymnasial uddannelse, 2010-2016

Antal kursister på GSK 2008/2009-2013/2014.

En kursist er en person som tager et fag, en person kan således tælle flere gange, hvis de tager flere fag.
Kilde: MBUL.

De politiske ambitioner (2016)

- Faglig ambition – dygtigere elever – bedre læring – nye kompetencer – derigennem styrket studiekompetence
- Dannelsesambition – almindannelsen øges gennem styrket faglighed og øget fokus på demokratisk dannelse
- Mere afklarede elever – før de kommer, undervejs og når de er færdige – herunder øget karrierelæring/professionsdannelse og dermed mere reflekteret valg af videreuddannelse
- Målretning gennem nationale uddannelsespolitiske mål og gennem lokale målsætninger
- Et mere ligeværdigt og fleksibelt ungdomsuddannelsessystem

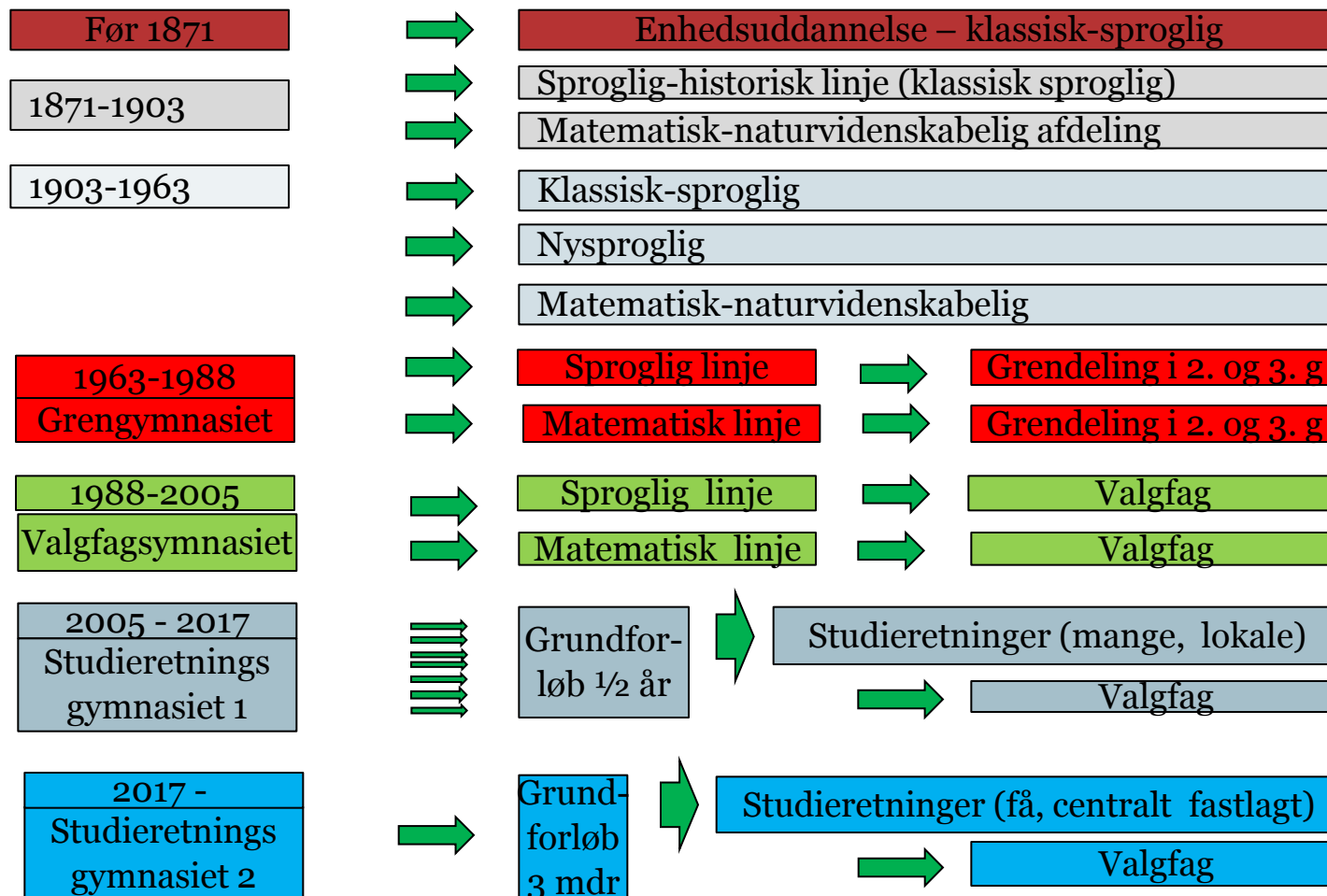
Målene med 2005-reformen

- Styrket faglighed og studieforbereelse
- Opdatering af almindannelsen – især naturvidenskabelig dannelse
- Øget vægt på naturvidenskab - studiekompetence til naturvidenskab, sundhed og teknik
- Mål- og indholdsstyrede læreplaner frem for pensum
- Fokus på kompetencerne i de enkelte fag og på tværs af fagene
- Øget vægt på fordybelse og samspil mellem fagene, på evnen til problemløsning, selvstændighed, innovation og på evnen til at anvende fagene i relevante sammenhænge (nye kompetencetyper)
- Varierede og opdaterede prøveformer - tilsammen dække uddannelsens mål

Gymnasiestrukturer

Adgangsforudsætningerne

Baggrund for at indføre nye adgangsforsudsætninger:

- Et stigende antal unge starter på en gymnasial uddannelse, selv om de har svage faglige forudsætninger for at gennemføre

Formål med adgangsforsudsætningerne:

- At sikre, at de unge vælger den uddannelse, der passer bedst til dem og deres faglige forudsætninger

Indhold:

- En kombination af adgangsforsudsætninger

Kombination af adgangsforsudsætninger

Der er ikke ét adgangskrav til gymnasial uddannelse
– der er en pakke af adgangsforsudsætninger

- Mere udfordrede/afklarede elever, før de søger ungdomsuddannelse (studievalgsportfolio i udskoling)
- Skærpede faglige krav
  - UPV-krav
    - mindst 5,0 i standpunktskarakterer til de 3-årige uddannelser
    - mindst 4,0 til 2-årig hf – med optagelse efter 9. kl – samt med optagelse efter 10. kl.: UPV + mindst 2,0 i dansk og matematik
  - Bestået folkeskolens afgangseksamen
  - Bekræftet fagligt niveau ved lovbundne prøver
- Fortsat en helhedsvurdering i UPV
- Fortsat krav om øvrige forsudsætninger

Adgangsforudsætninger: - udtagelserne for de få

- Ikke UPV: Mindst 6,0 i lovbundne prøver
- Ansøgere til 3-årig gymnasial uddannelse med ikke bekræftet fagligt niveau:
  - Mindst 3,0 i lovbundne prøver
  - Mellem 2,0 og 3,0 i lovbundne prøver + vejledningssamtale
- Optagelse efter konkret vurdering på gymnasial institution, herunder centralt stillet prøve og samtale

---

Kortere grundforløb med fokus på afklaring

- Tre hele måneders grundforløb i de treårige uddannelser, afslutning første uge af november
  - Stærkt fokus på afklaring af evner og interesser med henblik på om valg af uddannelse er det rette, samt med henblik på valg af studieretning
  - Gode muligheder for skifte – skift til en anden uddannelse er omvalg, ikke frafald
  - Undervisning (forventet): dansk, engelsk, matematik og samfundsfag – samt nogle studieretningsfag (understøtte valg af studieretning) – evt. yderligere fag samt nv og produktudv. (htx), ap og øk.grf. (hhx), ap og nv (stx)
-

Øvrige grundforløbsaktiviteter

- Screening i matematik
- Obligatorisk evalueringssamtale – før valg af studieretning: Afdæk elevens faglige niveau og ønsker til videre uddannelse
- Brug af studievalgportfolio
- Vejledning, der i øvrigt kvalificerer elevens karriereønsker og uddannelsesvalg
- Interne prøver: NV og AP (stx), AP og ØK (hxx) NV og produktudv. (htx)
- Timepulje - fordeles til fag eller faglige aktiviteter, hvor eleverne vurderes at have behov for en særlig indsats (htx 150 timer, hxx og stx 130 timer) – fx skriftlig træning, intensive kurser i bestemte fag, faglige praktikophold eller særlige talentaktiviteter.
- Elevsamtaler ved start ?
- ?
- ?

Studieretninger og valgfag

- Studieretninger har mere ensartet faglig tyngde og peger frem mod videreuddannelsesområder
- Mulige studieretninger fremgår af oversigten i aftalen
- Skolerne kan ikke binde yderligere fag på studieretningerne
- Lokale studieretninger: særlige styrkepositioner, få steder i landet
- En ny balance mellem studieretningsfag, obligatoriske fag og valgfag – større vægt på samarbejde og fagligt samspil mellem alle typer af fag

Vi *forventer*, at

- Skolen får mulighed for at fastlægge informatik C /kommunikation og it C (htx)
  - Eleven vælger 2. fremmedsprog (hhx/stx)
  - Skolen får mulighed for at fastlægge de naturvidenskabelige fag (inkl. informatik) (stx)
  - Eleven ønsker kunstnerisk fag inden for skolens udbud (stx)
-

Styrket almendannelse

- Fælles formålsparagraf for alle gymnasiale uddannelser
- Paragraf for hver uddannelse, hvor dens særlige profil pointeres
  - HTX: Erhvervsrettede dannelsesperspektiver.
Produktudvikling, problemløsning og anvendt naturvidenskab. Teori og praktik i værksteder og laboratorier.
  - HHX: Erhvervsrettede dannelsesperspektiver.
Innovation og problemløsning. Virkelighedsnære cases og projekter.
  - STX: Fagrækken forbundet med videnskabsfagene. Faglig fordybelse og forståelse af videnskabernes anvendelse.
  - 2-årig hf: Fagrækken forbundet med sider af videnskabsfag og deres professionsperspektiver. Faglig fordybelse.
- Fortsat stærkt fokus på almendannelse og studieforbereelse – elevernes forberedelse til at indgå i et demokratisk samfund baseret på friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling
- Fokus på mødet med en demokratisk skolekultur
- Fokus på viden og kundskaber som forudsætninger for dannelse, dvs. faglig bredde og dybde, herunder samspil mellem fag hvor det er *relevant*

Matematik og naturvidenskab: fordybelse belønnes (stx)

- Matematik B obligatorisk for de fleste, undtagen
  - Elever med fremmedsprog AAA eller AAB
  - Elever med mindst fire fremmedsprog
- Fysik C samt mindst to naturvidenskabelige fag på C-niveau til alle samt naturvidenskab B til de fleste
  - Ikke-naturvidenskabelige elever kan nøjes med ét naturvidenskabeligt fag udover fysik, hvis begge disse fag hæves til B-niveau
  - Elever med tre fremmedsprog (uanset niveau i sprogene) kan nøjes med ét naturvidenskabeligt fag udover fysik, hvis de hæver enten dette eller fysik til B-niveau
  - Latin C kan erstatte et naturvidenskabeligt fag C-niveau (ikke fysik) for elever på sproglige studieretninger.
  - Informatik kan erstatte et naturvidenskabeligt fag (ikke fysik) på både C- og B- niveau.
  - Ikke-naturvidenskabelige elever skal hæve mindst ét af de tre naturvidenskabelige fag til B-niveau. Det gælder dog ikke elever med tre fremmedsprog (uanset niveau i sprogene).
- Særlige krav til elever i de naturvidenskabelige studieretninger
  - *Enten* mindst tre naturvidenskabelige B-niveauer eller ABC
  - *Eller* fire naturvidenskabelige fag

Sprog og studieretninger

- Sprog som 2. fremmedsprog : Vi forventer samme sprogfagrække som i dag + kinesisk
- Andre sprog er derfor 3. fremmedsprog (latin, græsk, tyrkisk, arabisk, japansk)
- Særligt om spansk begynder A– faget kan:
  - Indgå i sproglige studieretninger med tre sprog, fx EN SP la
  - Vælges som 2. eller 3. fremmedsprog og her:
  - Være 4. A-niveau i de to naturvidenskabelige studieretninger med AB/ABB (stx)
  - Være 4. A-niveau i AB-studieretninger (hhx)
  - Være 5. A-niveau for andre elever
- Vær som skole ambitiøs i f.t. at kunne påvirke elevernes valgmønstre – påpeg ”fravalgsmulighederne” – det er reformens ambition, at
  - Flere elever får mere end to fremmedsprog
  - Eleverne bliver dygtigere i de sprog, de vælger

HHTX: Nyt studieområde

- Udgangspunkt for nytænkning af SO: EVA's evalueringer samt intentionerne med gymnasireformen og de erhvervsgymnasiale profiler
- Et antal tværfaglige forløb som en rød tråd gennem studieretningsforløbet
- Afsluttes med et studieområdeprojekt (SOP) med både en skriftlig besvarelse og en tilhørende mundtlig eksamination.
- SOP erstatter det nuværende SRP (som derfor udgår)
- Timer til SO-forløbene kommer fra fagene
- Særskilte timer til SOP: 20 timer undervisningstid og 30 timer fordybelsestid. Styrket vejledningsforpligtelse.

Andre elementer i styrket faglighed

- Styrket demokratisk forståelse – bl.a. via samfundsfag og skolekulturen
- Innovative, digitale og globale kompetencer samt karrierekompetencer vil blive fremmet
- Fagene er fortsat forpligtet på fagligt samspil – hvor det er relevant
- Derudover er der nu ét flerfagligt forløb: Studieretningsprojektet
- Mere fokus på feedback og evaluering – eleverne skal arbejde mere med at sætte mål – lærerne skal give mere feedback, ikke mindst ved store skriftlige opgaver
- Særlig indsats i matematik
- Særlig indsats i skriftlig dansk (obligatoriske træningsforløb, ap bruges aktivt i resten af gymnasietiden m.v.)
- Bedre talenttilbud

Ny hf-uddannelse

Hovedelementer, der i særlig grad gælder for hf-uddannelsen:

- **Faglighed:** Dygtigere hf-studenter
- **Professionsorientering:** Mere motiverede elever, der afklares markant bedre undervejs
  - Målretning af fag, faggrupper og forløb hele vejen igennem uddannelsen
  - Fagpakker skal sikre øget afklaring af videreuddannelsesvalg
  - Arbejde med faglige problemstillinger i projekt- og praktikforløb skal bidrage til afklaring af evner, interesser og ønsker til videreuddannelse og profession
  - Semesteropdeling – eleven får afviklet dele af uddannelsen og får dermed gradvist resultater med sig
  - Styrket formativ evaluering og systematisk feedback
  - Karrierelæring som et af de overordnede mål med uddannelsen – og del af alle læreplaner

Ny hf-uddannelse: Dygtigere studenter

- Adgangskrav. Optag muligt fra 9. klasse fremover, **forventes** indført fra 2017
- Justerede mål og kernestof i fagene i lyset af ændret formålsparagraf
- Fagpakker skal sikre faglig synergi
- Obligatoriske fag og fagpakker skal have fagligt samspil
- Styrket formativ evaluering og systematisk feedback
- Flere timer i dansk og matematik
- Flere timer til det enkelte fag via projekt- og praktikforløb, hvor der arbejdes med faglige problemstillinger. Afrapportering af projekt- og praktikforløb
  - Ét projekt- eller praktikforløb i 1. semester: Understøtte afklaring af hovedinteresse, herunder evt. valg af valgfag allerede fra andet semester.
  - Ét projekt- eller praktikforløb i 2. semester: Understøtte valg af fagpakke
  - Mindst ét projekt- eller praktikforløb i 3. eller 4. semester skal understøtte valget af videregående uddannelse.
- Flere timer til bl.a. skriftlighed i de fag, der prioriteres til eleven, via timepuljen
- Fokus på bedømmelseskriterier, bedømmelsesniveau og bedømmelsespraksis.

HF: Fagpakker og timetal - forventet

- Undervisningstid mindst 1.705 timer, normalt ikke over 1.755 timer
- Fordybelsestid mindst 300 timer
- Fagpakker: BB eller BC (små skoler evt. CC)
- Udvidede fagpakker : 250 timer mere undervisning, 100 timer mere fordybelsestid (mindst ét A-niveau og ét B-niveau ekstra)
- Timepulje 80 timer (del af undervisningstiden)
- Fagpakker sammensættes af skolen og udbydes, så ansøgere kender dem, når de søger optagelse. Ansøgere skal vælge idræt eller praktisk/musisk fag (= kunstnerisk fag). Der *skal* udbydes normale fagpakker, der *kan* udbydes udvidede fagpakker (private skoler er ikke bundet vedr. udbud)
- 1. hf stort set ens for alle. 2. hf består overvejende af dansk, fagpakke og valgfag
- Prøver efter hvert semester. Dog ikke for elever, der hæver fag fra 1. semester
- Elever vælger fagpakke og valgfag sidst i 1. hf. Valgfag er C-niveau eller C→B
- Valg af udvidet fagpakke forudsætter en vejledningssamtale, hvis eleven er fagligt svag, men eleven har krav på at få udvidet fagpakke, hvis den oprettes

Timetal – forventede bestemmelser

- Undervisningstid
  - HTX: mindst 2770, normalt ikke mere end 2820.
  - HHX: mindst 2605, normalt ikke mere end 2655.
  - STX: mindst 2.585, normalt ikke mere end 2.635.
- De + 50 timer kan oplagt anvendes, så elever får et løft i stedet for et C-niveau eller et B-niveau i stedet for 2 C-niveauer.
- Ændrede timetal i visse fag.
- Fordybelsestid: mindst 630 timer i htx og mindst 500 timer i hhx og stx. Hovedparten forhåndstildelt på fag og SOP/SRP. Resten fordeler skolen.
- Tænkning i blokke og antal fag er altså afskaffet
- Kun krav til antallet af A-niveauer (3 i htx og 4 i hhx og stx)
- Dvs. derudover styres via timetallet
- Undervisningstiden er inkl. timepulje til særlige faglige aktiviteter - herunder især skriftlighed med lærertilstedeværelse - på 150 timer pr. elev i htx og 130 timer pr. elever i hhx og stx.

Retningsgivende mål og kvalitet

- Retningsgivende mål
  - Skolerne skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige som de kan - alle elever, uanset social baggrund, får realiseret deres potentiale bedst muligt
  - Skolerne skal sætte retning for øget indsats vedr. elevernes trivsel - opnå bedre elevtrivsel
  - Styrke kvaliteten i forhold til de videregående uddannelser - øge andelen af studenter, der benytter deres gymnasiale uddannelse som grundlag for en videregående uddannelser
- Institutionsmål fastlægges af institutionen
- Målene skal være ubureaukratiske og retningsgivende for kvalitetsudvikling og skal fremme en generel afbureaukratisering af uddannelserne
- Vægt på frafald, løfteevne, fagligt niveau, eksamensresultater, overgang til videregående uddannelser og trivsel.

Nye læreplaner

- Ca. 200 nye læreplaner
- Styrkelse af profilerne
- Opdatering og styrkelse af fagligheden
- Opdatering af prøverne
- Innovative kompetencer
- Digitale kompetencer
- Globale kompetencer
- Karrierekompetencer
- Nytænkning af samspil mellem fagene
- Særlig indsats i matematik
- En række særfaglige ændringer mm.

Forenkling og fornyelse af prøver

- Opdaterede prøveformer hvor der er behov
  - 10 prøver i de treårige uddannelser, heraf obligatorisk prøve i skriftlig dansk
  - Prøve i idræt C i både hf-uddannelsen og almen studentereksamen
  - Mundtligt forsvar af studieretningsprojekt
  - Mere ensartede prøveformer, herunder færre 24-timers prøver
  - Forsøg med innovative prøveformer
  - Flere og nye digitale skriftlige prøveformer
  - Mere præcise rammer for interne prøver: de mindst fem interne prøver er mere fastlagte
  - Skærpede sanktioner mod snyd
  - Bedre teknisk indsats i forhold til snyd med opgavebesvarelser
-

GSK og anden supplerings- Medtællende karakterer

- I dag: Ikke-medtællende GSK-karakterer er incitament til karakterspekulation
- Forventet ny regel: Karakterer fra suppleringsfag skal tælle med i gennemsnittet ved optagelse på videregående uddannelse.
- Indregning af karakterer fra suppleringsfag skal ske sådan, at GSK-karakterer ikke kan hæve gennemsnittet – bl.a. for at undgå incitament til karakterspekulation
- Forventet ikrafttræden:
  - Gælder for alle som aflægger gymnasial eksamen efter 1. maj 2019.
  - Gælder ikke for ansøgere, som har aflagt gymnasial eksamen før 1. maj 2019